

Trendi v aluminijski industriji in kje je Talum str. 4

Lahka kovina v težkih časih str. 5

Prenovljena restavracija kreativnih idej str. 7

Silicijeva dolina in San Francisco str. 9

Srečanje s člani krožka Mladi gasilec str. 11

Na pomoč! – Intervju str. 12–14

Srečanje starodobnikov str. 15

Množično so tekli str. 17

Državno prvenstvo Skei Slovenije v kegljanju str. 23

Ribiško tekmovanje za pokal Skei Talum str. 24

Iz vsebine

4

6

7

9

11

12-14

15

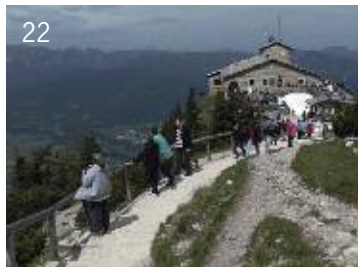
16-17

18

20-21

22

23

26

4 Trendi v alumijski industriji in kje je Talum

5 Lahka kovina v težkih časih

6 Izobraževanje vzdrževalcev v Talumu

7 Prenovljena restavracija kreativnih idej

8 Okoljski forum 2013 Zelena Slovenija

Paradajzova sobota

9 Silicijeva dolina in San Francisco

10 Inšpektorja za delo

Natečaj

11 Srečanje s člani krožka Mladi gasilec

12-14 Na pomoč! – Intervju

15 Srečanje starodobnikov

16-17 Zaljubljen v starodobna vozila – Reportaža

Množično so tekli

18 Fotografije meseca

19 Čar nedolžnosti

20-21 Odprtje restavracije, Paradajzova sobota, Unescov tek – Fotoreportaža

22 Izlet v München in Salzburg

23 Državno prvenstvo Skei Slovenije v kegljanju v Slovenski Bistrici

24 Ribiško tekmovanje za pokal Skei Talum v Moškanjcih

Druženje po delovnem dnevu

25 Klop – majhna živalca, velika nevarnost

26 Zdravje na vrtu

27 Križanka

Naslovnica: Prvi Unescov tek

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezični pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Časopis

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Zdi se mi, da ni dolgo od tedaj, ko smo pripravljali in izdali zbornik naše »fabrike« ob njeni petdeseti obletnici. Tu ponavadi sledi tisti že milijonkrat slišani vzdih: »Oh, kako čas hitro teče!« Pa res teče hitro. Še dobrega pol leta, pa bomo v letu, ko bomo praznovali šestdeseto obletnico. Leta 2014, natančneje 21. novembra, bo šestdeset let, odkar je v elektrolizni hali A iz peči priteknel prvi aluminij. Mogoče se zdi čudno, da že sedaj pišem o tem, toda – kot rečeno – čas hitro teče in hitro bomo začeli pisati leto 2014. In seveda mislim, da se je treba začeti pripravljati na počastitev tega visokega jubileja.

To, kar sem napisal v prvem odstavku, pa je le uvod v obuditev spomina na neki drug jubilej, ki je povezan s časopisom. Julija leta 1963 je namreč izšla prva številka časopisa Aluminij. Letos torej praznuje naš časopis petdeseto obletnico. Spet malo prehitvam, toda poletje ni pravi čas za tako pisanje in tudi kakega velikega praznovanja tega jubileja ne pričakujem. Bi pa rad uvodnik izkoristil za nekaj besed o časopisu.

Časopis Aluminij je pomembno orodje notranjega komuniciranja. Da »/.../bo 'Aluminij' lahko opravljal zelo važno nalogo medsebojnega spoznavanja članstva kolektiva in posameznih obratov in celotnega kolektiva v tovarni in nalogo tekočega obveščanja o problemih in njih rešitvah /.../«, so tisti, ki so ga takrat urejali, ugotovili že v prvi številki. In seveda to velja še danes. Razlika je le v tem, da smo danes pomen časopisa razširili na obojestransko komuniciranje. Časopis naj ne bi le prenašal informacij »z vrha

navzdol«, ampak bi moral posredovati mnenja, pripombe, informacije itd. tudi v nasprotni smeri. Ponavadi smo v uredništvu tisti, ki iščemo prispevke za posamezno številko, ki »přitiskamo« na posameznike, naj kaj napišejo. To je seveda prav in normalno. Želimo pa si, da bi sodelavci sodelovali tudi samoiniciativno. To seveda velja predvsem za vodje. Komuniciranje je način vodenja in bi ga morali vsakodnevno vključevati v svoje obveznosti. Tudi to se že dogaja, vendar premalo. Premalo pa je vsekakor prispevkov iz neposredne proizvodnje.

Kljub temu pa sta v tej številki kar dva prispevka, ki »nista bila predvidena«. Avtorja sta sama vprašala, »ali je še kaj prostora«. To seveda razveseljuje. Časopis postaja kar zanimiv. To potrjujejo mnoge pozitivne ocene, ki jih dobivamo. Bilo bi dobro, da bi v njem začutili še več utripa iz proizvodnje. O tem sem pisal že pred leti. Ponovno pa v imenu uredništva vabim vse zaposlene v skupini Talum, da tudi s pomočjo časopisa poveste, kar bi radi povedali. Tudi o dogodkih, ki niso stvar dela v službi. Na drugi strani pa ocenjujte, predlagajte, kritizirajte ..., skratka, pomagajte časopisu, da bo postal še boljši. Morda se vam zdi kaj odveč, mogoče bi uvedli kako novo rubriko ... V uredništvu smo odprti za vse predloge in kritike. Lahko nas pokličete, nam pošljete elektronsko pošto ali kako drugače navežete stike z nami.

Naš časopis je dober, toda nič ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Naredimo ga torej še boljšega. To si po 50 letih tudi zasluži. ▣

»Naredimo ga torej še boljšega. To si po 50 letih tudi zasluži.«

Trendi v aluminijski industriji in kje je Talum

Maja je v Londonu potekala konferenca CRU o trendih v aluminijških industriji ter izzivih, s katerimi se naša panoga sooča. Z nekaj izsledki bom poskušal orisati trenutno situacijo v svetu in Evropi ter kako to vpliva na poslovanje in strateške usmeritve Taluma.

MARKO DROBNIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Danes se v svetu proizvede 47 milijonov ton aluminija. Proizvodnja se je v zadnjih 10 letih povečala za 100 odstotkov skoraj izključno zaradi novih proizvodnih zmogljivosti na Kitajskem in Bližnjem vzhodu. Kitajska danes proizvede 22 milijonov ton aluminija, kar je že skoraj 50 odstotkov vse proizvodnje aluminija v svetu. Zaradi gospodarske rasti in trenutnega obsega ponudbe in povpraševanja je trenutno samozadostna. V naslednjih treh letih se za to državo napoveduje še 5 milijonov ton novih proizvodnih zmogljivosti, ponudba in povpraševanje pa naj bi ostala uravnovežena. Proizvodne zmogljivosti v državah Bližnjega vzhoda (Saudova Arabija, Kuvajt, Bahrajn, Katar, Združeni arabski emirati in Oman) so v zadnjem desetletju narasle za skoraj 300 odstotkov, z 1,5 na 4 milijone ton. Tudi v tem delu sveta se bo z investicijami, ki potekajo, proizvodnja v naslednjih treh letih dvignila na 5,5 milijona ton na leto. Rusija ostaja stabilna s svojimi proizvodnimi zmogljivostmi z dobrimi 4 milijoni ton

letne proizvodnje aluminija. Severna in Južna Amerika skupaj proizvedeta 7 milijonov ton aluminija na leto, ocenjujejo pa, da bo rast porabe v tem delu sveta 4 odstotke na leto. Proizvodne zmogljivosti v Indiji se nekoliko povečujejo, rast je konstantna, danes pa proizvedejo 1,5 milijona ton aluminija na leto. Avstralija s svojimi zmogljivostmi je stabilna, proizvede 2 milijona ton na leto. Evropa **zmanjšuje** svoje proizvodne zmogljivosti. Če je bila leta 2005 proizvodnja še 5,5 milijona ton na leto, je sedaj **zmanjšana za 1 milijon ton**. Glede na napovedano svetovno rast porabe aluminija za 4 odstotke bo Evropa v prihodnosti v še večjem deficitu pri aluminiju in bo tako še bolj odvisna od proizvajalcev drugod po svetu.

Razlogi za zmanjševanje proizvodnih zmogljivosti v Evropi so predvsem v slabših pogojih pri oskrbi z energijo in prispevkih, dodanih na samo ceno, ter v dodatnih okoljskih taksah, predvsem pri indirektnih emisijah CO₂ (tj. tistih, ki se v ceno aluminija prenašajo prek cene energije). Ne glede na dejstvo, da smo proizvajalci aluminija v Evropi med tehnološko in energetsko najučinkovitejšimi, ne moremo eliminirati razlik, ki nastajajo zaradi dodatnih prispevkov. Nekatere države članice Evropske unije so zato sprejele ukrepe za zaščito svojih proizvajalcev aluminija in jih tako postavile v vsaj približno konkurenčen položaj v primerjavi z drugimi proizvajalci v svetu. **In kje je tu Slovenija?** Smo edina država članica Evropske unije, ki še nima stališča v zvezi s kompenzacijo indirektnih emisij CO₂; kompen-

Marko Drobnič, predsednik Uprave

zacija dovoljuje Evropska komisija. Med vsemi proizvajalci aluminija plačujemo najvišjo ceno električne energije, in to predvsem zaradi oblikovanja cene doma proizvedene električne energije, ki ji neupravičeno dodajamo stroške za transport te iste energije čez državno mejo, zaradi visokih prispevkov za obnovljive vire in nepriznanih prednosti, ki jih imamo kot odjemalec pri zagotavljanju stabilnosti elektroenergetskega sistema. Vse to nas postavlja v izrazito nekonkurenčen položaj, naš vpliv na izboljšanje teh pogojev pa je zanemarljiv.

Dodatna težava, ki jo imamo proizvajalci aluminija v svetu, je borzna cena aluminija, ki je trenutno relativno nizka in že nekaj časa ni več odraz realne ponudbe in povpraševanja. Več kot 70 odstotkov trgovanja z aluminijem izpeljejo

trgovci, vse več pa je tudi finančnih vlagateljev v vse kovine, ne samo aluminij. Veliki proizvajalci aluminija, kot so Rusal, Alcoa, Rio Tinto-Alcan, Hydro, in proizvajalci na Bližnjem vzhodu (Dubal, Emal, Alba, Katalum) se strinjajo, da je transparentnost cene aluminija na Londonski borzi kovin (LME) nujna in da lahko dvig cene aluminija dosežejo navedeni veliki in pomembni proizvajalci na svetu s prestrukturiranjem oziroma zmanjšanjem proizvodnje. V zadnjih dveh letih so vsi skupaj zmanjšali proizvodnjo za 1,5 milijona ton, ocenjujejo pa, da jo bo treba zmanjšati še za dodaten 1 milijon ton. Le tako se bo sprostil aluminij v borznih skladiščih, predvsem v Vlissingenu in Detroitu, ki je v lasti trgovcev in ki s skladiščenjem kovine odlično zaslužijo. Ocenjujejo, da je skladiščena aluminija in alu-

minija, vezanega v finančnih spekulativnih poslih, že 10 milijonov ton.

Ključno pri vseh teh trendih v aluminijški panogi je, da v Evropi zadržimo proizvodnjo primarnega aluminija v rangu samooskrbe in jo nadgrajujemo z nadaljnjo predelavo v izdelke z višjo dodano vrednostjo. **In kje je tukaj Talum?** S svojo proizvodnjo aluminija v svetu ne predstavljamo prav veliko, vseeno pa nas zaradi tehnološke dovršenosti in energetske učinkovitosti partnerji v panogi zelo spoštujejo. Trg za svoje proizvode imamo, a nekaterih izmed njih zaradi nekonkurenčnih pogojev pri oskrbi z energijo, kar pa ni posledica naše nesposobnosti, ne moremo več proizvajati z lastno ceno, ki bi bila pod tržno. Prav zaradi tega in zaradi dejstva, da Slovenija ne želi, noče ali pa ni sposobna prepoznati prednosti, ki jih ima ne samo Talum, ampak vsa energijsko intenzivna industrija za našo državo – mimogrede, veriga proizvajalcev aluminija in jekla ustvari skupaj več kot 35 odstotkov skupnega izvoza Slovenije –, moramo v Talumu nadaljevati zastavljeno strategijo prestrukturiranja procesov in razvoja tistih proizvodov in storitev, s katerimi dosegamo višje dodane vrednosti. Le tako bomo lahko delno izničili vpliv nekonkurenčnih pogojev pri oskrbi z energijo.

Prav konstantna in napovedana rast porabe aluminija ter prisotnost tudi v novih oblikah (predvsem pri pločevinah za avtomobile) je tisti izraziti pozitivni signal za aluminijško panogo, da to ostaja kovina prihodnosti. Uporaba kompozitnih materialov, o katerih se je v preteklem obdobju veliko ugibalo predvsem v povezavi z nadomeščanjem čistih materialov, že upada. Razlog je predvsem v visokih proizvodnih stroških in nezmožnosti reciklaže.

Aluminij se bo torej še proizvajal, njegova proizvodnja bo celo rasla. Vsi pa ugibajo, kje in koliko! Tam, kjer to počnejo na tehnološko, okoljsko in energetske učinkovit način, zagotovo. Evropa? Samooskrba je nujna, saj bomo sicer postali hlapci še na enem področju. Slovenija? Tukaj se odgovor zatakne, saj sprejemanje odločitev ni ravno naša vrlina. Talum? Odgovor je jasen: vse navedene kriterije nadpovprečno izpolnjujemo. ■

Lahka kovina v težkih časih

Odvisna družba Talum Livarna je največja družba po prometu v skupini Talum. Dobre tri četrtine letne proizvodnje skupine ustvarimo s tremi masovnimi proizvodi, z livarskimi zlitinami, drogovi in širokim trakom, ki so logično nadaljevanje elektroliznega procesa.

GREGOR JURKO

FOTO: WWW.AUTOMOBILESREVIEW.COM
WWW.AFSINC.ORG

Vse branže, ki uporabljajo omejenjene polizdelke, se v zadnjih treh letih soočajo z velikimi strukturnimi spremembami. Na udaru sta predvsem avtomobilistični in gradbeni sektor, ki sta zaradi finančne krize morala prilagoditi svoje kapacitete in optimirati stroške, kar pa trenutno uspeva le nemškimi avtomobilskim proizvajalcem. Podobno kot v letošnji nogometni ligi prvakov lahko tudi v gospodarstvu opazujemo, kako je videti, ko melje dobro naoljen »nemški stroj«, in v pogajanjih je tako kot na tekmi: vedno zmaga nemška ekipa. Šalo na stran, tovarne v Italiji in Franciji se tako kot njihove države soočajo z resnimi težavami in padcem kupne moči, ki drastično vpliva na povpraševanje. Obenem opažamo, da je naša konkurenca iz teh držav vse bolj cenovno agresivna pri naših tradicionalnih kupcih na zahodnih trgih, ki ohranjajo primat pri vozilih zaradi nenehnega vlaganja v raziskave in razvoj, dizajn, tehnologijo in kleščanje stroškov pri svojih dobaviteljih. Ker je avtomobil luksuzna dobrina, katere nakup zlahka odložimo in to v Evropi pridno počnemo, so zunaj Evrope uspešne samo uveljavljene nemške znamke, vsi drugi evropski proizvajalci pa se krepko borijo za preživetje. Vrnimo se k našim proizvodom. Drogovi, ki temeljijo na primarnem elektroliznem aluminiju, so namenjeni profilarnam, kjer ustrezno ogrete drogove s pomočjo bata potisnejo skozi matrico. Rezultat so profili s polnim ali votlim prerezom, ki so uporabni marsikje, predvsem v gradbeništvu za profile oken in vrat, v avto-

mobilih, strojogradnji in transportu. Pri profilu so zelo pomembni kakovostni parametri, kot so denimo kakovost površine profila ter mehanske in metalurške lastnosti izdelka, zato morajo biti drogovi predhodno toplotno obdelani. Povpraševanje po drogovi iz primarnega aluminija je v Evropi zelo veliko zaradi pomanjkanja materiala na trgu, kar je posledica visokih cen energije in dajatev, ki dušijo proizvodnjo primarnega aluminija v evropskih državah. Kar se tiče livarskih zlitin, pokrivamo cel spekter zlitin, ki temeljijo na čistem aluminiju (primarne zlitine), boljših vrstah odpadnega aluminija (primarnim podobne zlitine) ter na slabših vrstah odpadnega aluminija, ki vsebuje več nečistoč (sekundarne zlitine). Ker pokrivamo ves spekter »od igle do šivanke«, dobavljamo danes legure proizvajalcem platišč, zavor, strukturnih delov avtomobila, proizvajalcem blokov motorjev ter proizvajalcem glav cilindra motorja. Ne smemo pozabiti še na zunanja ogledala, pedala za zavore in volanski drog. Naše legure so tudi v kavnihih mlinčkih, pralnih

strojih, na držalnih polic in v počivalnikih na terasah. Livarske zlitine dobavljamo 70 aktivnim kupcem, ki imajo zelo pester in raznolik proizvodni program, največji med njimi, kot sta denimo Nemak in Volkswagen, pa prihajajo iz sveta avtomobilizma. Opažamo, da se število zlitin pri velikih kupcih manjša, tehnološki parametri pa so vse strožji, še posebej pri zlitinah za bloke motorjev in glave cilindrov. Ti morajo prenašati velike obremenitve, ki izhajajo iz majhne porabe goriva ob veliki moči motorja. Veliko izzivov lahko najdemo tudi v trženju omenjenih proizvodov. Po primarnih livarskih zlitinah je povpraševanje podobno kot pri drogovih zelo veliko, premije pa še vedno naraščajo zaradi nizke borzne cene aluminija, ki ne pokriva stroškov večine elektroliz po svetu. Drugače je z zlitinami, ki temeljijo na odpadcu. Ponudba teh zlitin je daleč večja od povpraševanja, posledica tega pa so visoke cene nabavljenih surovin in nizke prodajne cene končnih proizvodov. Pri zadnjih preverjanjih na trgu smo ugotovili, da ima-

WV Touran

Blok motorja Nemak

jo tudi majhne nemške livarne do 30 dobaviteljev, ki prihajajo iz cele Evrope, od Španije do Litve. Takšen nabor so si včasih privoščili samo veliki kupci. In če želiš pri takšnem kupcu postati 31. dobavitelj, ga lahko prepričaš samo s ceno, ki ne pokrije stroškov. Takšnim zgodbam ne smemo in ne moremo slediti, zato pri zlitinah iz odpada v vsakem četrletju močno spreminjamo strukturo prodanih proizvodov, da optimiramo stroške nabavljenih surovin s prihodki od prodanih proizvodov. Z iskanjem novih kupcev pa skušamo predvsem zmanjšati pomen in pogajalsko moč velikih kupcev.

Tudi široki trak zaznamuje širok spekter uporabe: folije, žaluzije, pokrovčki pametnih telefonov, usmerjevalne table, dna alumini-

jastih posod. Letos smo okrepili naše aktivnosti na trgu, kar nam je prineslo nekaj novih kupcev in delno zapolnitev kapacitet, z novimi kupci pa so prišle tudi zahteve po novih zlitinah, ki nam predstavljajo nove izzive tudi po tehnološki plati. Vsaj za eno izmed teh zlitin že lahko rečemo, da je uspešno prestala teste v proizvodnji. Samo tako lahko ohranimo program, ki ga je večina naših konkurentov že preselila onstran meja matere Evrope, ki je zadnja leta bolj slaba mačeha lastni industriji. Upamo lahko le, da se bo trenutni optimizem ameriške industrije preselil tudi k nam, tako kot se je preselila kriza. Sprejeti bi morali le njihov odnos do bazične industrije in strateških surovin. ▣

TALUM ALUMINIJ

Izobraževanje vzdrževalcev v Talumu

V torek, 23. aprila 2013, je v Talumu potekalo izobraževanje na temo vzdrževanja ležajev. Po definiciji je ležaj strojni element, ki omogoča pritrditev vrtečih se delov in hkrati prenaša obremenitev z vrtečih se delov na mirujoči del naprave.

BOGDAN LUKMAN
FOTO: BOGDAN LUKMAN

V Talumu imamo veliko naprav, na katerih imamo vgrajene ležaje, za zagotavljanje stabilnosti proizvodnih procesov pa je seveda potrebno pravilno vzdrževanje. Tudi pri vzdrževanju ležajev je treba obnavljati že pridobljena znanja, še posebej pa slediti razvoju ležajne tehnike in paziti na pravilno uporabo. Pri tem imamo v mislih pravilno montažo in demontažo ter skrb za delujoče ležaje celo življenjsko dobo. Aprilsko izobraževanje je bilo organizirano pod okriljem svetovno znanega proizvajalca ležajev SKF, njihovega predstavnštva v Sloveniji in uradnega distributerja SKF TEVE s Ptuja. SKF ima svoj oddelek za izobraževanje, njegov sedež za Slovenijo in Hrvaško pa je v Zagrebu. K nam je iz Zagreba

prišel Mladen Ruppe, uradni predavatelj in inštruktor iz SKF, ki je vodil izobraževanje v Talumu. Izobraževanje je potekalo od 7.00 do 16.30 v prostorih družbe Talum Servis in inženiring. V sejni sobi je potekal teoretični del izobraževanja s preizkusom pridobljenega znanja, v delavnici za popravilo kompresorjev in reduktorjev pa smo imeli praktični del. Izobraževanja se je udeležilo 24 sodelavcev s skoraj vseh področij v skupini Talum, ki imajo organizirano tudi vzdrževanje, zraven pa smo povabili še sosede iz Silkema. Udeleženci so obnovili in dogradili svoja znanja s področja vzdrževanja ležajev, pridobljeno znanje pa bodo lahko s pridom uporabljali pri svojih opravilih. ▣

Teoretični ...

... in praktični del izobraževanja

Prenovljena restavracija kreativnih idej

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Dež, ki je padal tik pred svečanim odprtjem prenovljenega dela restavracije Pan v Kidričevem v petek, 17. maja 2013, ni pretirano pokvaril dobrega vzdušja, saj se je kljub temu zbralo veliko število gostov. Zaposleni v skupini Talum, poslovni partnerji, politiki in drugi povabljeni gosti so si imeli priložnost ogledati prenovljeni šank, pa teraso, obe jedilnici in kuhinjo. Zvrstilo se je kar nekaj govorcev: predsednik Uprave Taluma Marko Drobnič ter nekdanji in sedanji direktor Vitala Mirko Veselič in Vlado Pignar. Tako kot pri prenovi velike dvorane je projekt zadnje prenove vodil Mirko Veselič.

Novi direktor Vitala Vlado Pignar se je zahvalil vsem, ki so se trudili, da je prenova uspela tako, kot je bila zamišljena in pričakovana. Sem sodijo izvajalci gradbenih, električarskih, inštalaterskih in drugih del. Posebej se je zahvalil arhitektki Mojci Hercog in Upravi Taluma. Velika pohvala pa je bila namenjena osebju restavracije, ki je kljub prenovi in v oteženih delovnih razmerah vestno in dobro opravljalo svoje delo.

Prenovljeni objekt so s rezanjem traku svečano odprli Marko Drobnič, Mirko Veselič in Vlado Pignar. Po svečanosti je sledila pogostitev z izbranimi jedmi, peninami in prijetno glasbo. Restavracija Pan je ponovno dokazala, da je resnično najboljša daleč naokoli. ■

Trak na odprtju so prerezali direktor Vitala Vlado Pignar, predsednik Uprave Marko Drobnič in nekdanji direktor Vitala in vodja projekta prenove Mirko Veselič.

Povabljeni gostje so bili zadovoljni s hrano in pijačo.

Kolektiv restavracije Pan

Okoljski forum 2013

Zelena Slovenija

V Ljubljani je Fit Media, d. o. o., v petek, 10. maja, organiziral posvet Okoljski forum 2013. Ni bilo naključje, da so se organizatorji odločili ravno za ta dan, saj se je ob dnevu Evrope tega srečanja udeležil tudi komisar za okolje dr. Janez Potočnik. Komisar je v uvodnem nagovoru poudaril pomen naraščajoče porabe vode, energije in surovin, ki jih bo naraščajoče število prebivalstva potrebovalo za svoje preživetje.

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: UPLOAD.WIKIMEDIA.ORG

Evropa za svoje izdelke uvaža kar polovico surovin, poleg tega pa je 60-odstotno odvisna od uvoza energentov, torej je tudi za Slovenijo ključno, da se čim bolj opre na lastne vire. Dr. Plut je povedal, da spada Slovenija po naravnih danostih med 20 privilegiranih držav na svetu, torej imamo možnost in priložnost, da s svojimi t. i. strateškimi surovinami, kot so voda, les in zemlja, skrbno gospodarimo. Pri teh stvarih se radi jezimo na sosede. Če doslej česa nismo znali ali hoteli narediti, se raje jezimo nase. Na srečanju je bila podeljena tudi okoljska nagrada na področju ravnanja z odpadki. Nagrado je drugič zapored podelilo podjetje Saubermacher Slovenija za naj-

boljša dela diplomantov, ki so se prijavi na njihov razpis. Vsekakor je to zelo spodbudna poteza podjetja, za naše mlade upe pa dodatna motivacija pri nadaljnjem delu.

Na srečanje je bil povabljen tudi Talum, in to na panelno razpravo ob vprašanih zelene tehnologije, zelenih proizvodov in zelene potrošnje. Imamo tehnologijo, ki se po vseh parametrih postavlja ob bok najboljših, proizvodi iz aluminija pa so trajni z možnostjo 100-odstotnega recikliranja in skladiščijo 95 odstotkov energije. To je edinstvena lastnost aluminija. In kaj je lahko bolj trajnostno kot biti trajen v svojem življenjskem ciklu? □

REVITAL

Paradajzova sobota

BRIGITA AČIMOVIĆ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Sobota, 11. maj, je bila prva Paradajzova sobota v Revitalu. Dobro smo se pripravili: akcijske cene, sadike mnogih različnih vrst paradižnika, tudi nove, drugačne, nenavadne. Pripravili smo fotografije raznih sort paradižnika, opise, za kaj so najbolj primerni, in tudi navodila, kako jih saditi in negovati. Našim obiskovalcem smo za pokušino skuhalih in spekli kar nekaj jedi iz paradižnika. In gledali v nebo ter ugotavljali, da nas tam gori očitno nekdo nima preveč rad, ko pa je znova – kot

že večkrat ob naših dogodkih – deževalo. Zgodnjih obiskovalcev ni bilo veliko, a so počasi prihajali. Potem pa se je vsulo, a ne z neba, ampak v vrtnarijo in na prodajno-degustacijski del rastlinjaka. Obisk je presegal vsa pričakovanja, prišlo vas je več kot 500. Lepo vas je bilo videti. Upamo, da ste dobili tisto, po kar ste prišli. In da nas boste prišli pogledat tudi ob naslednji tematski soboti, ko bomo znova pripravili nekaj novega in drugačnega. □

Sadike paradižnika

Velika ponudba različnih sort paradižnika

Ljudje so sadike množično kupovali.

Silicijeva dolina in San Francisco

Projekt Mreža znanja v kovinarstvu / Metal Knowledge Network (MKN)

V okviru projekta »Razvoj čezmejne mreže znanja za dvig produktivnosti v kovinskopredelovalni industriji – Slovenija in Gradiščanska« je bila aprila iz sredstev EU financirana strokovna ekscurzija. Obiskali smo Silicijev dolino, da bi spoznali podjetja s tega območja ter funkcioniranje podjetništva in inovativnost, ki sta razpoznavni znak tega prostora.

VESNA MASTEN, ALBERT KOROŠEC
FOTO: VESNA MASTEN

Rast Silicijeve doline se je začela samostojno v sožitju z univerzo Stanford in s podporo inovativnih idej s tveganim kapitalom. Stanford je postal središče odličnosti za NASO, CIO, NAVY in Airforce. Razvoj elektrotehnike je bil pospešen, področje raziskovanja pa se je še razširilo. Odlična klima med podjetji in akademskim svetom je pripomogla k odličnemu prenosu znanj in sodelovanju, v okviru ameriškega obrambnega programa pa je območje Silicijeve doline dobivalo veliko finančnih sredstev, saj se razvoj po drugi svetovni vojni ni ustavil.

Tipične značilnosti modela Silicijeve doline:

- vera v podjetništvo,
- ključna vloga tveganega kapitala,
- kritična vloga raziskovalnih univerz,
- velika ponudba visoko usposobljenih raziskovalcev,
- koristi od lokacije podjetja,
- velika vloga pri prostem trgu z omejenim vplivom države,
- visok delež visoko usposobljenih inženirjev, znanstvenikov, strokovnjakov in vodilnih delavcev predvsem z elektrotehničnim in računalniškim znanjem,
- razvoj izdelkov in stalne inovacije v življenjskih dobah izdelkov ter velike naložbe v obrate in opremo,
- svetovni trg za svoje izdelke.

Tudi mi smo obiskali univerzi Stanford in Berkeley, ki sta prikazali mesta v malem, v katerih je postavljena vsa potrebna infrastruktura v okviru same univerze oziroma objektov za izobraževanje. Predvsem Stanford velja za najprijaznejšo univerzo za spodbujanje podjetništva, saj svo-

jim študentom, ki so vstopili v svet podjetništva, omogoča uporabo infrastrukture, laboratorijev ... Na ta način krepi svoj imidž in ostaja odprta ter povezana z uspešnimi podjetji. V Slovenijo prinašamo tudi pozdrave naših študentov ter predavateljev na Stanfordu, s katerimi smo se srečali.

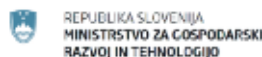
Obisk na sedežu Oracla je bil organiziran zelo profesionalno. Predstavljene so bile tri teme: sistem organizacije ekipe za prevzeme podjetij (v zadnjih sedmih letih je Oracle pridružil 92 podjetij), prezentacija arhitekture, ki pokriva elemente od strojne opreme prek baz podatkov in končnih aplikacij. Razvoj je poseben izziv, saj gre za izredno kompleksne proizvode, zaradi česar iščejo optimalno razmerje med inovacijami – kaosom in nadzorom. Ključna pri razvoju je vizija, ki jo še vedno narekuje 40-odstotni lastnik Oracla Larry Ellison. Ellison je pred dvema letoma postavil naslednjo vizijo: »V naslednjih petih letih želimo imeti 50 milijard s 5-odstotno rastjo in 50-odstotnim dobičkom.« Danes imajo 38 milijard prometa, leta 2007 so imeli 17 milijard. Tudi na Larryjevo jadrnico smo lahko stopili, smo pa pred vstopom morali podpisati dve strani dolgo izjavo, da če se bomo skopali v jezeru, ne bomo tožili Oracla.

Zanimiv obisk nas je čakal tudi na razvojnem oddelku (javnega) podjetja Rackspace, ki razvija in prodaja storitve v oblaku. Kakšnih 50 razvijalcev programske opreme ima zelo svoboden delovni čas, med dvema velikima prostoroma z razvojniki imajo urejen konferenčni prostor in prostor za

druženje (z mizo za namizni tenis, baliniščem, pikadom, ročnim nogometom ...) ter priročno kuhinjo. Podjetje je zelo odprto za inovativne predloge, ki jih podajajo razvojniki, in če je predlog zanimiv, dobi avtor predloga skrbnika, ki poskrbi za izvedbo predloga in nudi pomoč avtorju.

Večje mesto, v katerem smo bivali in si ga tudi ogledovali, kolikor

nam je dopuščal čas, je San Francisco. Mesto izstopa s svojimi svetovno znanimi znamenitostmi in prav posebno lego na hribovitem področju, ki smo ga dodobra izkusili, zato smo kaj hitro našli ne samo priročno prevozno sredstvo, ampak tudi najbolj priljubljen simbol in eno največjih ikon San Francisca, imenovano Cable Car. To je stari tramvaj z žico, ki

Ekipa na Union Square

Rackspace – celotna skupina

je na prelomu iz 19. v 20. stoletje kot sistem že začel kazati prve znake zastarelosti. Namesto da bi ga ukinili, so sistem obnovili, zato je sedaj zaradi simbolike, privlačnosti in tradicije cenjen med turisti. Tudi mi smo si privoščili vožnje čez strme hribčke v skromnih vagončki, ki jih še danes upravljajo ročno. Če samo pomislite na Lombard Street, najbolj zavito ulico na svetu, ki jo poznamo iz številnih znanih filmov, si lahko predstavljate, s kakšne strmine sem pogledovala na še bolj znani Alcatraz. Alcatraz, majhen otok, ki so ga izklesale naravne sile in človeške roke, je

bil nekoč svetilnik, vojaška utrdba in vojaški zapor, pozneje pa je tri desetletja (1934–1963) tam delovala kaznilnica najvišje varnostne stopnje na ameriški zvezni ravni. »Prekrši pravila in šel boš v zapor, prekrši pravila v zaporu in šel boš v Alcatraz.« Zloglasno kaznilnico so zaprli pred 46 leti, a legenda še živi.

Na Fisherman's Wharf je najbolj oblegan pomol Pier 39, tam so največja atrakcija morski levi in restavracija Bubba Gumb shrimp – zagotovo ste gledali film o Forestu Gumpu, ki je s prijateljem lovil škampe in nato odprl restavracijo, ki še danes deluje; obed

v tej restavraciji je posebno doživetje. Znani, skoraj trikilometrski most Golden Gate daje mestu edinstven pečat. Kitajska četrt (Chinatown) je četrt v San Franciscu, v kateri živi največja kitajska skupnost zunaj Kitajske. Še veliko bi lahko pisala, pa menim, da se branje doživetij niti malo ne more primerjati z doživetji samimi.

Nasploh je San Francisco multietnično mesto, ki slovi kot najbolj prijazno mesto za drugače misleče. Nekje sem prebrala, da je San Francisco s širšo okolico dobitna kombinacija naravnih lepote. Pa kako ne bi bila, če ima-

mo v San Franciscu tudi Slovenci svojo hišo! Oglede Slovenske hiše, katere glavni ustanovitelj je startup šola Hekovnik iz Ljubljane, je bil organiziran v obliki srečanja z dvema mladima podjetnikoma s Hrvaške, ki želita svoje poslovne ideje preveriti na ameriškem trgu. Oba sta poudarila, da je bistvena razlika v pogojih in odprti komunikaciji, ki omogoča dostop do razvojnih organizacij, investitorjev.

V Silicijevi dolini veljata znanje in delo, za zavist enostavno ni prostora. □

VARSTVO PRI DELU

Inšpektorja za delo iz Črne gore

V okviru projekta Twinning smo v Talumu gostili dva inšpektorja za delo iz Črne gore.

IZTOK TRAFELA
FOTO: ARHIV

Projekt Twinning poteka pod okriljem Evropske unije na različnih področjih. Na področju varnosti in zdravja pri delu pomeni sodelovanje med Slovenijo in Črno goro pri izvajanju in implementaciji direktiv EU na tem področju in traja leto in pol. V okviru projekta je predvidenih več obojestranskih delovnih obi-

skov predstavnikov Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Inšpektorata za delo. Izmenjava zajema tudi predstavitev dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu v podjetjih. Mag. Boris Ružič iz Inšpektorata RS za delo je tako v Talumu pripeljal inšpektorja za delo iz Črne gore Zlatka Popovića in Zorana

Ratkovića. Predstavili smo jima sistem varnosti in zdravja pri delu ter pogledali del proizvodnje od elektrolize do končnih izdelkov. Obisk sta obe strani ocenili kot

pozitiven. V Talumu si tudi v prihodnje želimo podobnega sodelovanja z Inšpektoratom RS za delo in sodelovanja pri različnih projektih. □

Iztok Trafela (desno) z inšpektorji

INOVATIVNOST

Natečaj

Smo v drugi polovici zbiranja idej v natečaju »Aluminij v bivalnem okolju«. Nekaj predlogov se je že nabralo. Upamo, da jih bo še več. Nagrade čakajo. Natečaj se bo končal 30. junija, ko je na vrsti komisija za pregled in ocenjevanje idej ter podeljevanje nagrad. Naj še enkrat poudarimo – ideje so lahko kakršne koli. Morda bo na videz še najbolj čudna ideja zmagala.

Za morebitne dodatne informacije se obrnite na predsednika komisije mag. Alberta Korošca:
- int. tel. 121
- mobitel 041 748 336
- e-pošta albert.korosec@talum.si

TUDI TI IMAŠ IDEJO! PREDLAGAJ JO IN OSVOJI NAGRADO.

Srečanje s člani krožka Mladi gasilec

V soboto popoldan je PGD Talum pripravil srečanje z mladimi gasilci. Ti delujejo v okviru OŠ Borisa Kidriča v Kidričevem, kjer imajo na novo organiziran krožek Mladi gasilec/gasilka, vanj pa je vključenih 21 učencev.

ANITA POLAJŽER
FOTO: SRDAN MOHORIC

Kljub slabemu vremenu so se srečanja v prostorih PGD Talum ob nogometnem igrišču v Kidričevem udeležili vsi člani krožka in mnogi starši. Zbrane je pozdravil predsednik PGD Talum Zdenko Belšak, ki je predstavil program gasilskih vaj in tekmovalj v letošnjem letu. Ob tem je poudaril tudi pomembno vlogo staršev, ki svoje otroke v tem krožku podpirajo in jih spodbujajo. Posebno zahvalo je namenil predsedniku uprave Taluma Marku Drobničju in družbi Vargas-Al za vsestransko podporo in pomoč. Nekaj spodbudnih besed v podporo mladim gasilcem in gasilkam ter njihovim mentorjem sta namenila tudi vodja varnostne službe v Vargas-Alu Boris Kuhar in predsednik uprave Taluma Marko Drobnič.

Po uvodnem delu so si mladi gasilci in njihovi starši z velikim zanimanjem ogledali gasilske avtomobile in opremo, kar jih je zelo navdušilo, še posebej zvok sirene. Kasneje so gasilci predstavili praktično vajo, kako pravilno pogasimo goreče olje v ponvi, če smo ga pozabili na vklopljenem štedilniku. Primer je bil dobro izpeljan, predvsem pa zelo poučen, saj pravilnega postopka gašenja marsikdo ni poznal.

Kadar nam zagori olje na štedilniku, sta postopka pravilnega gašenja dva. Prvi je tak:

- prekinemo vir toplote,
 - posodo pokrijemo z vlažno krpo (krpo zmočimo in jo dobro ožmemo; krpa mora biti iz bombaža in ne iz umetnih materialov),
 - počakamo, da ogenj preneha goreti in da se posoda ohladi.
- Drugi postopek je podoben:
- prekinemo vir toplote,

- v posodo previdno vlijemo hladno olje,
- posodo pokrijemo in počakamo, da ogenj preneha goreti in da se posoda ohladi.

Nikakor in nikdar ne smemo na goreče olje zliti vode. To sproži burno reakcijo, saj pride do silovite maščobne eksplozije.

Po končanem programu so gasilci PGD Talum pripravili majhno pogostitev – jedi na žaru. Vreme je bilo ta dan bolj kisló, zato pa je bilo vzdušje prav prijetno.

Kaj sta povedala predsednik Uprave Marko Drobnič in vodja varovanja v Vargas-Alu Boris Kuhar?

Marko Drobnič

V Talumu bomo gasilstvo z veseljem podpirali še naprej, in to predvsem iz dveh razlogov. Prvi je, da so prav prostovoljna gasilska društva v Sloveniji najbolj razširjena. In prostovoljstva nam manjka. Gasilci so v vsakem trenutku pripravljene priskočiti na pomoč, pa naj gre za požar, potres, točo ali kar koli drugega. Pri tem je najbolj pomembna prav njihova plemenitost. Zaradi tega bo pomemben segment tega, kar Talum v družbi podpira, prav gasilstvo. Drugi razlog za tako odločitev je, da je veliko mladih, ki so se pripravljene vključevati v to dejavnost, kar nam daje upanje, da bo živela še naprej. Zato se, otroci, še naprej angažirajte v gasilstvu, spoznavajte ga tudi z vsemi lepimi stvarmi, ki jih prinaša. Hvala vam, staršem, da otrokom to omogočate in jih v tem podpirate. Nenazadnje je v veliki

meri to tudi vaša zasluga. Hvala vam, da ste se v tako velikem številu udeležili prireditve. To vsekakor pomeni veliko pomoč PGD Talum in je jamstvo za nadaljnji razvoj ne samo tega društva, ampak gasilstva sploh. Hvala PGD Talum, da omogoča otrokom tako delovanje.

Boris Kuhar

Družba Vargas-Al že veliko let odlično sodeluje s Prostovoljnimi gasilskim društvom Talum (PGD). Pomagamo jim v okviru možnosti in jih podpiramo tako z ljudmi kot vso razpoložljivo opre-

mo. Skupaj smo preprečili že marsikatero nevarnost v tovarni Talum in tudi zunaj nje. Take dejavnosti, kot je današnja, podpiramo, saj je delo z mladimi po našem in njihovem mnenju izredno pomembno. Staršem in Osnovni šoli Borisa Kidriča v Kidričevem se zahvaljujemo za priložnost, da so gasilci lahko predstavili otrokom to plemenito in humano dejavnost. Upamo, da so se otroci v gasilskem krožku seznanili z gasilstvom, da so se med gasilci dobro počutili in da se bodo mednje v prihodnje radi vračali. □

Otroci so si z zanimanjem ogledovali gasilske avtomobile.

Tako lahko zagori pozabljeno olje na štedilniku.

Ena gasilska

Na pomoč!

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Zdenko Belšak

Pogovarjali smo se s predsednikom Prostovoljnega gasilskega društva Talum iz Kidričevega.

Gasilec. Kdo je gasilec?

Gasilec je psihofizično sposoben in ustrezno izurjen človek, čigar naloga je gasiti požare in pomagati ob naravnih in drugih nesrečah. Gasilci se v Sloveniji ločijo na prostovoljne in poklicne. Naloga obojih je požarna zaščita in reševanje. Slovenski prostovoljni gasilci so združeni pod okriljem Gasilske zveze Slovenije, poklicni gasilci pa pod okriljem Združenja slovenskih poklicnih gasilcev.

Kako si sam postal gasilec?

Gasilec sem že 16 let. Gasilec sem postal zaradi vseh vrednot, ki jih gasilstvo dokazuje. To so tovarštvo (med gasilci smo vsi še vedno tovariši), spoštovanje, zaupanje, humanost ter strokovna pomoč. Da vse našteje vrednote držijo, sem se v vseh teh letih lahko prepričal. To je tudi bil motiv, da sem sprejel kandidacijo za predsednika PGD. Ob spoznanju, da je ekipa, s katero lahko vodim društvo, tista, na katero se lahko zanesem, ko vem, da ni naloge, ki je ne bi bili sposobni opraviti, biti predsednik sploh ni težko.

Kaj imamo pravzaprav v Talumu? Prostovoljno gasilsko društvo ali prostovoljno industrijsko gasilsko društvo? Med njima je vendarle majhna razlika.

Prostovoljni gasilci so organizirani kot *prostovoljna gasilska društva*

(PGD) in *prostovoljna industrijska gasilna društva* (PIGD). Naloga slednjih je predvsem gašenje v tovarnah in drugih industrijskih objektih, kjer je velika nevarnost požarov in drugih nesreč (npr. naftna industrija, kemijska industrija itd.).

Gasilska društva so v Sloveniji najbolj množična. Koliko jih je? Mislim, da preko 1300.

Danes se v Gasilsko zvezo Slovenije združuje 1.363 prostovoljnih gasilskih društev, v katerih deluje več kot 123.000 članov, od tega je kar 25 odstotkov mladih in 23 odstotkov žensk. Pomemben je podatek, da je od članstva skoraj 60 odstotkov operativnih gasilk in gasilcev, kar predstavlja množico skoraj 70.000 ljudi.

Poklicni in prostovoljni gasilci ste kot eno, kadar je treba pomagati.

Odnosi med gasilci temeljijo na tovarštvu, medsebojnem spoštovanju, določenem hierarhičnem redu, vzajemni in solidarni pomoči, strpnosti in iskrenosti ter medsebojnem zaupanju in dostojanstvu. Odnosi med prostovoljnimi in poklicnimi gasilci temeljijo na medsebojnem spoštovanju ter strokovni pomoči in sodelovanju.

V Talumu imamo poklicne in prostovoljne gasilce. Prvi so plačani, drugi niso. Se zaradi tega kdaj pojavljajo nesoglasja?

Poklicni gasilci so zaposleni kot gasilci v Vargas-Alu in popolnoma razumljivo je, da so za to tudi plačani. So pa istočasno tudi prostovoljni gasilci in se udeležujejo gasilskih vaj, ki jih imamo vsak ponedeljek kot vsi drugi prostovoljni gasilci. V bistvu poklicni gasilci zunaj svojega delovnega časa niso več poklicni, ampak so enaki prostovoljnemu gasilcu. Poklicni gasilci so samo v službi.

Čeprav je PGD prostovoljno društvo, ga je treba na neki način financirati. Kako je to urejeno pri nas?

Dejstvo je, da vsako delovanje nekaj stane. Tudi za delovanje PGD Talum potrebujemo določena sredstva, ne glede na to, da delujemo kot prostovoljci. Prostovoljstvo pomeni, da prostovoljni gasilci delamo vse skupaj brezplačno. Finančna sredstva pa potrebujemo za izobraževanje, osebno zaščitno opremo ter skupno opremo. Društvo se financira iz več virov, s donacijo Taluma, s sredstvi Gasilske zveze Kidričevo, s članarino, prostovoljnimi prispevki občanov, tudi od dela dohodnine, ki nam ga lahko namenijo vsi, ki nas podpirajo.

Kakšna je razlika (če sploh je) v znanju in sposobnostih med poklicnimi in prostovoljnimi gasilci?

Usposabljanje gasilskega kadra je in bo še naprej naša prioriteta

naloga. Pri tem se zavzemamo za usposabljanje, ki zagotavlja ustrezno strokovno znanje gasilcev in operativno-vodstvenega kadra za izvajanje nalog javne gasilske službe v skladu z Merili za razvrščanje in opremljanje gasilskih enot. Strokovnih izobraževanj se udeležujejo tako prostovoljni kot poklicni gasilci. Poudariti moram, da imamo v poveljstvu PGD poklicne in prostovoljne gasilce, ki so po strokovnosti in znanju primerljivi. Je pa res, da imajo poklicni več strokovnega znanja, kar pa do neke mere od njih tudi pričakujemo. Prostovoljci pa skušamo z učnimi programi in oblikami usposabljanja slediti zahtevam, ki jih prinaša sodoben razvoj tehnike in novih tehnologij.

Kako se gasilci izobražujete?

Izobraževanje gasilcev poteka ves čas delovanja gasilca, torej vedno. Dokler si gasilec, tako dolgo se izobražuješ. Že prej sem omenil, da se moramo gasilci prilagajati oblikam usposabljanj, ki jih prinaša sodoben razvoj tehnike in novih tehnologij. Izobraževanje poteka na ravni društva, gasilske zveze Kidričevo ter v Izobraževalnem centru na Igu. V društvu potekajo osnovni tečajji za gasilca, kjer se izobražuje predvsem gasilski podmladek. Tečaj organizira in vodi poveljstvo PGD.

Kako nastajajo operativni načrti za delovanje gasilcev? Je naše gasilstvo sodobno?

»Gasilec sem postal zaradi vseh vrednot, ki jih gasilstvo dokazuje.«

»Prav tako so gasilci bili in bodo nosilci kulturnega in družabnega življenja tako rekoč v vsaki slovenski vasi.«

To je sicer bolj vprašanje, ki bi bilo primerno za poveljnika PGD ali poveljnika GZ. PGD ima namreč dva organa upravljanja, prvi je predsedstvo, ki skrbi za organizacijsko področje, drugi je poveljstvo, ki zajema operativno področje. Mi smo gasilsko društvo tretje kategorije. Po Merilih za razvrščanje in opremljanje gasilskih enot moramo imeti najmanj 32 prostovoljnih gasilcev, gasilska vozila GVC-16/15, GVC-24/50 in GVM in čas izvoza na intervencijo 5 minut. Istočasno smo tudi osrednje društvo v GZ Kidričevo, kar pomeni, da gremo na vse intervencije v občini Kidričevo. Za operativno delovanje uporabljamo poleg svoje opreme in vozil še tisto, ki je v lasti Vargas-Ala.

V Sloveniji imamo v primerjavi z Evropo malo poklicnih gasilcev, zato pa imamo osupljivo veliko prostovoljnih.

Gasilstvo ima v Sloveniji tradicijo, saj ima med splošnoreševalnimi organizacijami največje članstvo. Gasilstvo se prenaša iz roda v rod. Prav tako so gasilci bili in bodo nosilci kulturnega in družabnega življenja tako rekoč v vsaki slo-

venski vasi. Prednost prostovoljstva se kaže v posredovanju gasilcev na intervencijah ob velikih naravnih in drugih nesrečah. Na našem območju so bila to neurja in poplave v preteklih letih.

Kako delodajalci gledajo na prostovoljne gasilce, predvsem takrat, ko je treba med službenim časom v akcijo?

V Talumu kot celoti s tem nikoli nismo imeli težav. Se pa je že zgodilo, da je kdo kdaj moral predčasno zapustiti intervencijo, ker je moral v službo. Nekateri pač ne razumejo, da mi s svojim delovanjem ne rešujemo samo premoženja, ampak tudi človeška življenja.

Kako na prostovoljne gasilce gleda država?

Gasilska organizacija deluje v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v skladu z zakoni in uredbami. V skladu z zakonom smo samostojna organizacija in imamo samostojno vodenje in poveljevanje. Država nas pri delu ne omejuje.

Opiši nam nekaj najopaznejših intervencij PGD Talum.

Samo v lanskem letu smo imeli 15 intervencij, od tega je bilo 7 intervencij povezanih z odstranjevanjem posledic neurij, ki jih je na našem območju vedno več. Vidi se, da dobro delamo na preventivnem področju, kar se kaže v zmanjšanem številu intervencij znotraj tovarniške ograje. Povečuje pa se delež intervencij zaradi narave, na kar pa posredno nimamo vpliva. Mogoče bi izpostavil intervencijo v livarni lani februarja. Iz livne peči je namreč iztekla večja količina taline, zaradi česar sta se vžgala hidravlično olje ter električna napeljava v okolici peči.

Kako gledaš na prihodnost gasilstva v Sloveniji?

Glede na to, da ima gasilstvo v Sloveniji več kot 140-letno tradicijo ter da članstvo ne upada, temveč celo narašča, ima gasilstvo svetlo prihodnost. Prav tako verjamem, da GZS dela tako, kot mora, da bo delovanje gasilskih

organizacij ostalo vsaj na tej ravni, če ne še višji.

In v Talumu?

V PGD Talum se zavedamo pomena gasilske organizacije. Zavedamo se, da brez podmladka ne bomo mogli obstati, zato smo v zadnjem letu skupaj s kidričevsko šolo organizirali dejavnost oziroma krožek Mladi gasilec, v katerega nam je uspelo pridobiti 21 mlajših članov. Prav tako iščemo in pridobivamo nove operativne člane. Lani in letos se nam je pridružilo osem članov.

Ali česa nisem vprašal, pa misliš, da bi moral?

Na koncu naj izkoristim to priložnost ter se zahvalim Talumu s predsednikom Uprave na čelu, Vargas-Alu ter Občini Kidričevo za vso podporo in sodelovanje. Brez njih in njihovega razumevanja za delovanje prostovoljnega gasilstva verjetno ne bi mogli delovati na tako visoki ravni kot zdaj. Upam, da bo tako tudi naprej.

Z gasilskim pozdravom: NA POMOČ! ▣

DOGODKI

Srečanje starodobnikov

V nedeljo, 19. maja 2013, so se v dopoldanskem času pred restavracijo Pan v Kidričevem zbrali številni ljubitelji starodobnih vozil iz Slovenije in tudi s Hrvaške. Izrazito dobro organizirana prireditev je pritegnila tudi mnoge radovedneže, ki so si z zanimanjem ogledovali stara vozila. Tokrat so lahko videli predvsem vozila, stara 50 ali več let. Prireditev sta organizirala oče in sin, Stanko Kores starejši in Stanko Kores mlajši, oba zasvojena s starodobniki.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Predsednik Uprave Taluma je v pozdravnem nagovoru povedal, da Talum z veseljem podpira take prireditve. Poudaril je predvsem dva razloga. Prvi je aluminij. Talum ne proizvaja le primarnega aluminija, ampak tudi izdelke z visoko dodano vrednostjo, ki se vgrajujejo v sodobna motorna vozila, tako kot so se nekoč. Drugi razlog je naša zgodovina. Tako mi v Talumu kot ljubitelji starodobnikov imamo primeren odnos do zgodovine. Znamo čuvati staro in na tej osnovi graditi prihodnost. Po okrepčilni malici se je kolona starodobnih vozil odpravila na pot. Najprej se je ustavila v Talumu, kjer so si vozniki ogledali proizvodnjo rondel in rondelic. Vožnjo so nadaljevali do Boxmarka, ki se jim je tudi predstavil, potem pa prek Ptujске Gore in tamkajšnje bazilike do Majšperka. Tam so se na kraju ustavili pri nekdanji tekstilni tovarni. Povsod so jih ljudje z navdušenjem sprejemali. Končalo se je s krožno vožnjo mimo rastlinjakov Revitala in s kosilom v restavraciji Pan, kjer jim je organizator podelil priložnostna priznanja.

In kaj o tem meni predsednik Kluba ljubiteljev klasičnih in športnih vozil Kidričevo (KLKŠV) Stanko Kores starejši?

Srečanje in razstava v Kidričevem sta popolnoma zadovoljila pričakovanja Kluba, saj nam je uspelo muzej razstavljenih starodobnih avtomobilov in motorjev spremeniti v gibanje. Srečanja se je udeležilo nepričakovano veliko lastnikov starodobnikov. Tako smo v muzejski povorki popeljali starodobne avtomobile iz leta 1913 in motorje iz leta 1903 pa vse do leta 1960, kar je bil tudi naš namen. Veseli nas, da sta na srečanju sodelovala tudi predsednik hrvaške zveze starodobnikov (Hrvatski oldtimer savez) in podpredsednik Slovenske zveze starodobnih vozil in nam s tem potrdila prizadevanja v Klubu – ljudem prikazati, s čim so se včasih vozili naši dedki in babice.

Vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je prireditev uspela, se najlepše zahvaljujem. ▣

Dedek, babica in vnuk na motorju Motto Guzzi iz leta 1939, oblečeni po modi iz tistega časa.

Dirkalno vozilo Amicar iz leta 1923

Peugeot iz leta 1929, ki ga je upravljala »mama«

Najstarejši avtomobil Ford T iz leta 1913 z lesenimi špicami

Stanko Kores starejši

Pot je starodobne avtomobile vodila na Ptujsko goro in ...

... mimo rastlinjakov Revitala.

Zaljubljen v starodobna vozila

DR. STANKO KORES,
DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Kaj je »oldtimer«?

»Oldtimer« ali po slovensko starodobno vozilo bo od leta 2014 vsako vozilo, staro 30 let ali več. Do konca letošnjega leta velja, da je starodobno vozilo staro vsaj 25 let. Mednarodna zveza starodobnih vozil (FIVA), katere članica je tudi Slovenska zveza starodobnih vozil (SVS), spreminja starost starodobnih vozil in želi poenotiti evropske norme, zato tudi poenotenje starosti za starodobnike na 30 let. Namen starodobništva je predvsem ohranjanje tehnične kulturne dediščine, ohranjanje in prikazovanje ter oživljanje prevoznih sredstev, ki so bila včasih del našega vsakdana, vozil, s katerimi so se včasih vozili naši dedki in babice, predvsem pa ohranjanje tehnike in tehnologije, ki so jo izumili naši predniki.

Od kod in od kdaj tvoja ljubezen do starih vozil?

Lahko bi rekel, da imam bencin že v krvi, saj me je na motorizacijo navadil oče, ko sem bil še v plenica. Že kot majhen sem očetu pomagal pri »šraufanju« motorjev in avtomobilov, na koncu pa jih

seveda preizkusil. Vedno sem bil kje zraven, kjer je bilo vse »šmirasto« in mastno. Na ta način sem spoznaval tudi mehaniko, tehniko, kaj je staro, starodobno, spoštovanja vredno ... Zanimali so me materiali, kaj vse je bilo takrat narejeno iz aluminija, patenti naših izumiteljev, kot so Janez Puh, katerega izumi še danes živijo, nekatere pa oživljujejo.

Kaj ta »dejavnost« pomeni za ohranjanje kulturne dediščine?

Ohranjanje tehnične kulturne dediščine v Sloveniji še ni popolnoma zavedno. Velikokrat se še zgodi, da kakšna stvar pristane na odpadu namesto v kakšni garaži, čakajoč na obnovo. V preteklih

Kako ste organizirani?

V zadnjih letih je v Sloveniji nastalo ogromno društev in klubov, ki združujejo lastnike starodobnih vozil iz različnih vrst. Tako se lahko včlanimo v klube starih traktorjev, fičkov, Tomosovih mopedov, VW hroščev itd. Vsa društva in klubi imajo isti imenovalac, to je druženje lastnikov starodobnih vozil. Vsa ta društva in klubi pa spadajo pod okrilje Slovenske zveze starodobnih vozil (SVS), zveza pa pod okrilje mednarodne zveze starodobnih vozil (Fédération Internationale des Véhicules Anciens) FIVA s sedežem v Parizu.

Kako je organizirano vaše društvo, kakšne so vaše aktivnosti?

letih se je pogosto zgodilo, da so pri podiranju starih hiš ali gospodarskih poslopij, v katerih so bili predmeti in stara kolesa ali motorna kolesa, vse preprosto zravnali z zemljo, češ, kdo se bo pa s tem ukvarjal? Danes pa se dogaja, da kopljejo po vrtovih in iščemo, kje je kaj zakopano. Zavest za ohranjanje tehnične kulturne dediščine je drugje po Evropi mnogo večja. Sosednje države imajo drugačen pogled na ohranjanje starodobništva in tudi podpora države je močnejša.

Klub ljubiteljev klasičnih in športnih vozil Kidričevo je bil ustanovljen septembra 1999. Sedež imamo na Tovarniški c. 10 v Kidričevem in smo člani Slovenske zveze starodobnih vozil. Kot vsa društva in klubi imamo tudi mi vse potrebne organe za upravljanje. Namen kluba je predvsem ozaščanje mlajših generacij o pomembnosti ohranjanja tehnične kulturne dediščine. Mlajšim generacijam želimo vcepiti zavest, da je treba našim zanamcem pokazati tehniko, tehnologijo

»Lahko bi rekel, da imam bencin že v krvi, saj me je na motorizacijo navadil oče, ko sem bil še v plenica.«

UNESCO

Množično so tekli

preteklega časa, saj se lahko marsikaj naučimo iz obstoječih tehnologij. V klubu se člani sestajamo vsak mesec, organiziramo razna strokovna predavanja o ohranjanju in restavriranju starodobnih vozil, organiziramo srečanja starodobnih vozil, na katerih prikazujemo vozila iz časov naših dedkov in babic.

Mogoče kaka posebnost vašega društva ali nasploh. Ali pa kaka anekdota.

Lahko bi rekli, da je naš klub v slovenskem prostoru posebež. Na srečanjih starodobnih vozil, ki jih organiziramo, se ne držimo ravno pravila o minimalni starosti vozila za starodobnika, to je 25 let, saj marsikje po Sloveniji, v

je videti lastnike starodobnih vozil, ki so izvorni in se oblečejo v čas svojega starodobnika. Anekdota o starodobništvu je veliko. Nekoč sem že pisal v Aluminiju, kako sem se s staro katrcro iz leta 1977 odpravil na 1200 kilometrov dolgo pot v Clausthal v Nemčijo na študijsko izmenjavo. Izkušnja, ki je ne bom nikoli pozabil! Na nemških avtocestah me je bilo na čase tudi malo strah – zadnji med zadnjimi, ampak prispel sem na cilj in tudi nazaj domov. Ampak v Clausthalu pa sem bil pravi as – tip z avtom z »revolver šaltung«.

Talum je sodeloval pri organiziranju 1. Unescovega uličnega teka mladih, ki je bil v sredo, 1. maja, na Ptuj. Organizirala ga je ptujska gimnazija.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Unescov ulični tek je obeležil 60. obletnico Unescove ASP-mreže v Sloveniji in ta projekt je bil izbran pri slovenski nacionalni Unescovi agenciji kot osrednji dogodek. Vanj se je vključilo okoli 840 tekačev od vrta pa vse do srednjih šol. Dogajanje je potekalo pred Mestno hišo na Ptuj, kjer je bil oder in startno-ciljni prostor. Poleg Taluma, d. d., so pri projektu sodelovale tudi naše tri odvisne družbe: Vital z restavracijo Pan, ki je pripravila malice za tekače, revitalovci so okrasili oder in pripravili darilne šopke, varnostniki iz Vargasa-Aa pa so

poskrbeli za varovanje prireditve. V zahvali sta organizatorja prireditve Boštjan Šeruga, vodja projekta, in ravnateljica Melani Centrih med drugim zapisala:

»Brez vas tega, po odzivih udeležencev, tako izjemno uspešnega in prijetnega teka ne bi mogli izpeljati. S svojim donatorstvom ste prispevali k motiviranju mladih za lastni telesni razvoj in zdrav življenjski slog.

Iskrena hvala za vašo odzivnost in pripravljenost za sodelovanje. Želimo vam veliko uspešno pretečenih poti in upamo, da boste naši donatorji tudi v prihodnje. ▣

manj razvitih krajih, srečuješ taka vozila v rednem prometu. Na naših srečanjih želimo obiskovalcem pričarati nostalgijo, čas zavrteti pol stoletja v preteklost, ga ustaviti ter se čuditi in navdihovati nad tehnologijo tistega časa. Lepo

Udeleženci srečanja so si ogledali tudi proizvodno rondelico v Talumu.

Pod odrom je bilo veselo.

Otroci so se za tek ogrevali s plesom.

Fotografije meseca

Postavljanje mlaja. Foto: Marija Vindiš.

Oblaki. Foto: Vlado Ivnik.

Ulica v Volteri v Toskani. Foto: Miran Jeza.

Čar nedolžnosti

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Spomnim se, kako sem kot otrok z zanimanjem »buljila« v že malce zbledle razglednice iz eksotičnih krajev, ki so nam jih pošiljali znanci ... Predstavljala sem si, kako z razpuščenimi lasmi in havajskim venčkom na prsih bredem po preveč topli vodi ali pa pod košato zeleno palmo v viseči mreži pijem slasten sok in čakam na tropske avanture. Potem me je iz kakšnega kota prebudil mamin glas, ki me je spomnil, da sem sredi svoje male sobe v osmem nadstropju betonskega bloka z razgledom na še več betona, iz katerega se kadi razgreti poletni zrak, in da o takšnih popotovanjih lahko samo sanjam. Prisegla sem si, da ko odrastem, iz mene še nekaj bo. No, vsaj toliko, da si bom lahko privoščila potovanje na Havaje in uresničila svoje otroške želje.

A začuda sem potem nekega dne odrasla, no, vsaj tako pravi moj emšo. Zdaj bi bil torej pravi čas, da si uresničim kakšno norost. A glej ga, šmenta! Zdi se, kot da so se v vseh teh letih sanjarij te sanje razblinile, kot se razblinijo milni mehurčki, ko štrbunknejo ob dlani. Ob misli na Havaje in druge eksotične destinacije zdaj ne občutim več vznemirjenja. Ravno nasprotno. Kraji z množičnim turizmom, v katere romajo seksualni odvisniki, debeluhi, željni ruskih bifejev, in drugi instant popotniki, me odbijajo in navdajajo z gnusom. Tudi hotelski kompleksi, polni blišča in z dolgimi mizami, ki se šibijo od vsega, kar si lahko poželi po evropsko razvijen želodec, mi gredo odkrito na živce. Zdaj se naježim ob misli, da bom v poletnih mesecih do vrha napolnila svoj popotniški nahrbtnik in se s šotorom odpravila v urbano divjino v iskanju izgubljene nedolžnosti.

In tako se je zgodilo danes ... V želodcu čutim tisoč metuljčkov, ki daleč presežejo mladostno zaljubljenost, in misli so že nekaj milj daleč. Ne, ne, ne počivajo pod palmo. Sprehajajo se po pozabljениh kolovozih in poslušajo že neke davne zgodbe ljudi, ki živijo

v »vukojebinah«, nekje tam, kamor novice o političnih intrigah in družbenih problemih hvala bogu še ne sežejo. In jutri navsezgodaj bom drvela po cesti bratstva in enotnosti vse tja do Beograda in potem še dalje do Makedonije in Albanije, kjer se je čas ustavil in po vaških vogalih napol »pogriženi« psi dvigujejo svoje kosmate tace, otroci pa bosi preganjajo napol »crkjene« žoge in prosjajo za kakšen bombon ali kuli ... In ne bo me strah žeparjev in mestnih razgrajčev, saj iz mojega popotniškega nahrbtnika razen radovednosti ne bo moč ukrasti prav nič vrednega, čeprav meni sami vse tisto, kar je notri, predstavlja neprecenljivo vrednost, saj diši po domu, v katerega se vedno rada vračam. »Zdriblane« teniske s sivimi vezalkami bodo nabirale kilometrino in zemljevid s pogriženimi vogali bo kompas v neznanu.

Danes že ves dan razmišljam, kaj se je zgodilo s Havaji. Hmmm ... Morda to, da naše življenje postaja vedno bolj podobno McDonaldovim hamburgerjem in instant polenti. Vse ima enak, popoln okus, popolne barve, popoln vonj, popolno obliko. Brez napake. Lahko bi rekla, da nam tudi v katalogih eksotičnih potovanj ponujajo popolnost. Vsi vemo, da naravno nikoli ni popolno. Če staviš na pristnost, potem pravzaprav tvegaš, da boš na poti kdaj pa kdaj zašel, da boš lačen, »prešvican«, da boš zraven blišča našel tudi bedo, da te bo oblegalo sto otroških rok, ki bodo od tebe želele kovanec, da te bo življenje na drugi strani prizadelo, pretreslo, šokiralo. In vse to je daleč od kataloške potovalne prodaje. Vendar je pristno in nedolžno tako kot pravkar rojen otročič. In če si človek v svojem popolnem svetu upa kdaj pa kdaj tvegati in se preprosto prepustiti na novo odkriti nedolžnosti, ga bo ta pot spremenila, še preden bo poskušal sam spremeniti pot. Pozdrav iz »Jugoslavije«. ■

Odprtje restavracije Paradajzova sobota Unescov tek

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Izlet v München in Salzburg

Konferenca sindikatov Skei Kidričevo je organizirala spomladanski dnevni izlet za člane sindikata in zaposlene v skupini Talum in v Silkemu. Izlet, v okviru katerega smo si ogledali München (Tehnični muzej, Allianz Arena ...), Berchtesgaden, Orlovo gnezdo in Kraljevo jezero, je organizirala turistična agencija s Ptuja.

IGOR JEZA

FOTO: IGOR JEZA

Oba avtobusa sta v zgodnjih jutranjih urah odpeljala z železniške postaje na Ptuju in z avtobusne postaje v Kidričevem. Vožnja v Avstrijo in naprej proti Salzburgu je potekala v prijetnem vzdušju v udobnih avtobusih. Ob 9. uri smo prispeli v München. Popeljali smo se po mestu in si ogledali znamenitosti Isartor, Karlova vrata ... Sledil je ogled Tehničnega muzeja, ki je eden največjih v Evropi. Muzej je razdeljen po tematikah, kot so: veselje, industrija, kemija, elektrotehnika, rudarstvo, pomorstvo, letalstvo ... Čas za ogled muzeja je vse prehitro minil. Za podroben ogled bi potrebovali vsaj kakšen dan ali dva. Po obisku muzeja smo imeli nekaj časa še za vodeni ogled mesta. Mimo BMW-jeve tovarne s salonom in muzejem smo se odpeljali do olimpijskega parka. Tam smo se povzpeli na razgledni stolp, ki so ga postavili v času olimpijskih iger leta 1972 kot telekomunikacijski stolp. Letno ga obiše štiri milijone ljudi. Dvigalo nas je v pičlih 30 sekundah zapeljalo na višino 200 metrov, kjer je razgledna ploščad in od koder je krasen pogled na mesto in daljno okolico. Višina in razgled sta nas zelo očarala. Med čakanjem na avtobusa smo si ogledali še BMW-Welt, kjer so razstavljeni najnovejši modeli avtomobilov in motornih koles znamke BMW. V popoldanskih urah smo se ustavili še ob areni Allianz. Tudi ta športni objekt nas je očaral s svojo eleganco in velikostjo. Sledil je kratek postanek v njihovi trgovini z darili in nato vožnja do kraja nastanitve.

V nedeljo smo po zajtrku nadaljevali vožnjo v Berchtesgaden, ki je prijetno letovišče z živahnim središčem. Zaradi svoje lepote je zaščiten nemški narodni park. Zapeljali smo se na vrh Kehlesteina (1834 m) na Orlovo gnezdo, ki je bilo nekoč rezidenca Adolfa Hitlerja, danes pa je prijetna restavracija. Naj omenim, da kraj letno obiše več kot milijon ljudi in kljub množici turistov poteka vse organizirano do potankosti («kot v Nemčiji»). Objekt je bil zgrajen kot darilo Hitlerju ob abrahamu. Z vrha se je raztezal lep razgled na Salzburg in bližnje Kraljevo jezero ter vrhove visokih gora. Ob lepem razgledu smo imeli čas za počitek in občudovanje naravnih lepot, po želji pa tudi za okrepčilo. Na vrhu se je prilegel odličen »špricar« iz naših nahrbtnikov. Po vratolomni vožnji s posebnimi avtobusi smo se spustili v dolino, od koder smo polni adrenalina po kratki vožnji prispeli še do Kraljevega jezera. Jezero, dolgo 8 kilometrov, se razteza pod mogočnimi pobočji Watzmanna. Zelo je obiskano in velikokrat ga primerjajo z norveškim fjordom. Tu smo si v senci kostonjev ob razgledu na lepo jezero privoščili hladno pivo in njihove slavne klobase. Prijetno utrujeni smo se v večernih urah varno vrnili domov. Nekateri so na koncu že spraševali, kam gremo jeseni, vendar to še ni dogovorjeno.

Na koncu se v imenu vseh udeležencev zahvaljujem vodstvu Taluma za pomoč s sredstvi. ■

Skupinski posnetek pred Allianz Arena

Orlovo gnezdo

Na razglednem stolpu

SINDIKAT

Državno prvenstvo Skei Slovenije v kegljanju v Slovenski Bistrici

IGOR JEZA
FOTO: IGOR JEZA

V soboto, 13. aprila 2013, je na kegljišču Kegljaškega kluba Impol v Slovenski Bistrici potekalo 2. državno prvenstvo Skei Slovenije v kegljanju. Organizator in izvajalec je bila Skei, Regijska organizacija Štajerska.

Vsaka regija je lahko prijavila po eno moško in eno žensko ekipo. Tekmovanja sta se udeležili tudi ekipi žensk in moških iz Regijske organizacije za Ptuj in okolico.

Tekmovanje je potekalo po pravilih KZS. Ekipe so štele po pet tekmovalcev, pri čemer je bil eden rezervni. Štelo je 60 lučajev (2 x 30), pred tem je bilo 10 lučajev za

ogrevanje. Rezultat se je štel za ekipno in za posamično razvrstitev. Ekipe Regijske organizacije Ptuj je z 974 podrtimi keglji dosegla odlično 4. mesto, ženske pa so se prav tako dobro odrezale s 5. mestom.

Po končanem tekmovanju je predsednica Skei Slovenije Lidija Jerkič podelila pokale in medalje za najboljše ekipe in posameznike. Med samim tekmovanjem je bilo poskrbljeno tudi za odlično jedajočo in pijačo, vsi pa smo preživeli lepo soboto v prijetnem druženju ob kegljanju. ▣

Dušan Vorih, Stane Horvat, Miran Ritonja, Mirko Štagar, Franc Turnšek

Našo moško ekipo so zastopali:

13	Stanislav HORVAT	173	80	5	253
4	Dušan VORIH	169	80	5	249
10	Mirko ŠTAGAR	167	87	4	254
21	Miran RITONJA	150	68	5	218
PTUJ	4. mesto	659	315	19	974

Letos so se tekmovanja udeležile tudi ženske:

14	Marjana TURK	116	35	16	151
15	Dragica SORŠAK	83	29	26	112
16	Vida ŽINKO	114	39	19	153
17	Doris SORŠAK	93	40	23	133
PTUJ	5. mesto	406	143	84	549

Talumovi kegljači

Dragica Soršak, Marjana Turk, Doris Soršak, Vida Činko

Ob koncu poti si želel samo miru.
Ta mir te je zdaj objel,
Tvoj odhod pa je v naših srcih
pustil veliko bolečino.
Še nebo je jokalo za tabo, ko tiho
si zaspal
Ljubi mož, oče, tast in zlati dedi
Štefan ...

Zahvala

Po hudi bolezni nas je v 69. letu
zapustil

Štefan Nahberger
iz Zgornje Hajdine

Iskreno se zahvaljujemo sindikatu Taluma in sodelavcem Silkema, sodelavcem OŠ Videm pri

Ptaju in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nas še naprej bodrite v naši globoki žalosti.

Žalujoči: žena Anica, sin Ivan z Anito, sin Rudi s Francko, hči Brigita z Andrejem in njegovi zlati vnuki in vnukinje Simon, Danijel, Erik, Špela, Nina, Klara in Dejan

SINDIKAT

Ribiško tekmovanje za pokal Skei Talum v Moškanjcih

IGOR JEZA

FOTO: IVAN PETEK, IGOR JEZA

Ribiško tekmovanje za pokal Skei Talum je bilo 27. aprila na ribniku v Moškanjcih. Vzdušje in ulov sta bila odlična, čeprav je tekmovalcem nagajal veter.

Tekmovanja se je udeležilo 20 ribiških entuziastov iz naše »fabrike«, ki so se pomerili v lovu rib s plovcem, potekalo pa je v veseljem vzdušju in z obilico dobre volje. Manjkala ni niti dobra hrana in tudi kakšno hladno pijačo z

»rogovi« se je dalo dobiti. Ulov je bil tokrat izredno uspešen, kar se vidi tudi iz rezultatov. Čestitke vsem dobitnikom pokalov!

Ribiška sekcija vabi vse člane Skei, da izkoristijo prenosljive letne ribiške karte, ki jih lahko naročite in dobite pri **Ivanu Petku v družbi Talum Livarne, tel. 041 484 812.**

Dober prijem!

Rezultati:

1. mesto	Sebastjan Letonja	14,90 kg
2. mesto	Dušan Kolmanič	9,00 kg
3. mesto	Robi Žveгла	8,06 kg
4. mesto	Miran Pintarič	7,60 kg
5. mesto	Milan Drevenšek	7,26 kg
6. mesto	Mario Kuret	6,52 kg
7. mesto	Viktor Slameršek	6,15 kg

Z leve: Robi Žveгла (3. mesto), Sebastjan Letonja (1. mesto) in Dušan Kolmanič (2. mesto)

Dober ulov

PROSTI ČAS

Druženje po delovnem dnevu

ROBERT KODRIČ

FOTO: ROBERT KODRIČ

V delovnem času nas sodelavce družijo to, da skupaj premagujemo delovne naloge. Da smo pri tem lahko uspešni in zadovoljni, je pomembno, da se družimo tudi zunaj delovnega časa, da svoj prosti čas preživimo na primer na kakšnem pikniku, kjer ob dobri hrani in pijači spregovorimo tudi o vsakdanjih skrbeh. Tako smo se sodelavci 3. izmene livarne zbrali na pikniku v petek, 10. maja, po delovnem času v Dolini

Winetou v Stopercah. Ob kozarčku dobre kapljice in ob dobri hrani smo na koncu prisluhnili našima sodelavcema, ki sta zaigrala nekaj skladb. Kljub temu da je bilo potrebno večkratno prigovarjanje, je glasba lepo zvenela še dolgo v pozno uro. Upam, da jima bo to prišlo v navado in da se jima bodo pridružili tudi drugi sodelavci livarne. Na naslednjem pikniku bi že lahko zaigral ansambel!

Klop – majhna živalca, velika nevarnost

Na to »malo nevarnost« smo vas opozarjali že večkrat, pa vendar menimo, da nikoli ni odveč, če večkrat vidimo neko stvar, saj je večja verjetnost, da se bomo zavedali, kako veliko nevarnost pravzaprav predstavlja.

Skupina Talum zaposlenim že nekaj let omogoča cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu. Ugotavljamo, da interes za cepljenje upada. Naši novi sodelavci v manjšem deležu uporabljajo dane možnosti. Naj bo spodnji članek bolj opozorilo, kakšno nevarnost pravzaprav klopi pomenijo. S toplimi dnevi so »prišli« tudi oni. Ne pozabite, klopi že prežijo na nas.

PRIM. DOC. DR. ALENKA KRAIGHER
 INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
 FOTO: WWW.DELO.SI
 FORUM.KRSTARICA.COM

ZDRAVOTALUM

V naravnih žariščih se klopi zadržujejo v nizkem grmičevju v višini do okoli pol metra od tal, najraje ob robu kake steze, in tam potrpežljivo čakajo na primerne-ga toplokrvnega gostitelja. Pri ugrizu klop porine svoj rilec globoko v kožo in ga pritrdi z dvema kavljema. Pritrjenega klopa moramo čim prej zelo previdno odstraniti. Če v koži ostane delček rilca ali kaveljčka, lahko povzroči neprijetno gnojenje.

Ugriz okuženega klopa lahko povzroči klopni meningitis oziroma klopni meningoencefalitis, ki je virusna bolezen možganske ovojnice in osrednjega živčnega sistema. Pojavlja se na širšem območju Evrope, kjer prevladuje pokrajina podalpskega in dinarskega tipa. Bolezen navadno poteka v dveh fazah in lahko pusti trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost, zmanjšana sposobnost koncentracije, pareze pa tudi ohromelost.

Kako prepoznamo okužbo?

Klopni meningitis

To bolezen so pri nas zasledili in opisali pred približno šestdesetimi leti. Najpogosteje nastane okužba po ugrizu okuženega klopa. Precej manj pogosta, vendar mogoča, je okužba po zaužitju okuženega, nepasteriziranega kozjega mleka. Klopni meningoencefalitis se praviloma razvija v dveh fazah. Bolezenska znane-

nja prve faze so slabo počutje, bolečine v mišicah, vročina, glavobol, bruhanje in bolečine v trebuhu; pojavijo se od 7 do 14 dni po ugrizu. Ta faza traja do šest dni, nato sledi mirno obdobje dveh tednov, ko bolniki navadno nimajo težav ali pa imajo le blag glavobol. Težave se čedalje bolj stopnjujejo in druga faza se začne zelo resno – z visoko temperaturo, glavobolom, bruhanjem in celo nezavestjo. Zaradi lajšanja nastalih težav je pogosto potrebno zdravljenje v bolnišnici, ki traja različno dolgo, odvisno od stopnje prizadetosti osrednjega živčevja. Možen je pojav ohromitve mišic, ki lahko ostane trajna, skoraj tretjina obolelih pa ima po več mesecih še vedno zdravstvene težave. Bolezen je lahko tudi smrtna. Za klopni meningoencefalitis še ni učinkovitega zdravila, zato je zdravljenje simptomatsko.

Borelioza

Prva faza boleznini nastopi v času od 2 do 32 dni, najpogosteje pa sedem dni po okužbi. Pojavi se

značilna, kolobarju podobna rdečina na mestu klopovega ugriza, ki se ga lahko niti ne opazi, in se širi navzven in v sredini blede. Premer obroča lahko preseže 70 cm. Na koži je lahko večje število enakih sprememb na različnih delih telesa. Spremembe na koži, ki večinoma zbledijo v treh do štirih tednih, lahko spremljajo glavobol, vročina, utrujenost in drugi splošni simptomi okužbe. Bolezen se lahko nadaljuje z drugo fazo po nekaj mesecih, ko izpuščaja ni več. V tem obdobju se pokaže prizadetost srca, živčevja, oči in drugih organov. Spremljajo jo meningitis, vnetje srčne mišice ter bolečine v različnih mišicah in okostju. Tretja faza se pojavi šele po več mesecih ali celo letih po okužbi. Znaki boleznini v tej fazi so lahko zelo podobni celi vrsti drugih obolenj, na primer artritisu, multipli sklerozi ter psihiatričnim boleznim. Predvsem se lahko pojavijo kronične spremembe na katerem koli organskem sistemu, lahko pa jih je prizadetih tudi več hkrati. Nevrološke motnje so lahko hude. Težave so lahko prehodne, ponavljajoče se ali kronične. Poskrbeti je treba za pravočasno zdravljenje boleznini, ki je lahko dolgotrajno.

Kje so klopi doma?

Navzočnost klopov oziroma njihova gostota je odvisna od številnih dejavnikov, kot so nadmorska višina, klimatske razmere in pora-

slost z mešanim gozdom. Pri nas je zaradi izrazite hribovitosti in pogozenosti pokrajine ter ugodnega podnebja precej obsežno območje, kjer so ugodne okoliščine za gostitelje in prenašalce klopov, ki tu najdejo hrano in zavetje. Okužbo najbolj tvegajo ljudje, ki stalno prebivajo ali se občasno zadržujejo na naravnem žarišču (kmetje, delavci v gozdnem in lesnem gospodarstvu, gradbeništvu, lovci, veterinarji, vojaki, nabiralci gozdnih sadežev, rekreativci ipd.). Tveganju za klopni meningoencefalitis in boreliozo so izpostavljeni ljudje vseh starosti. Bolezen se pojavlja tudi pri otrocih. Med vsemi zbolelimi za klopni meningoencefalitisom pri nas je letno okoli 15 odstotkov otrok do 15. leta starosti. Pri otrocih je potek te boleznini praviloma blažji in redko poteka bolezen s težjo obliko.

Kako se zaščitimo?

Najustreznejša zaščita pred ugrizi klopov so primerna oblačila in repelenti. Oblačila naj bodo svetlih barv (klop je tako bolj viden), z dolgimi rokavi in hlačnicami, gladka visoka obutev in pokrivalo naj zakrijejo čim več kože. S sprotnim pregledovanjem preženemo klope, ki še lezejo, in odstranimo tiste, ki so se že prisesali. Po vrnitvi iz narave oblačila še na prostem dobro skrtavimo in jih nato operemo. Smiselni so natančen pregled telesa, prhanje in pranje glave.

Kaj pa cepljenje proti klopnemu meningitisu?

Klopni meningitis lahko učinkovito preprečimo s popolnim osnovnim cepljenjem s tremi odmerki in rednimi poživitvenimi cepljenji s posameznimi odmerki. Cepljenje izzove nastanek individualne imunosti, prepreči obolenje pri cepljeni osebi in s tem možne dolgotrajne posledice okužbe ter tako bistveno prispeva k varnejšemu delu, šolanju in varnejših aktivnostih v naravi, varnejšemu otroštvu in izboljšani kakovosti življenja nasploh.

Za cepljenje proti klopnemu meningitisu je spodnja starostna meja eno leto, le pri izjemnem tve-

ganju za okužbo se lahko cepi otroka, starega nad šest mesecev. Zgornje starostne meje za cepljenje ni, vendar je znano, da starejše osebe v nižjem deležu vzpostavijo imunost po cepljenju.

Cepljenje je treba izvesti, preden klopi, ki prezimijo v listju, skorji drevesnih debel in površinskih plasteh zemlje, zaradi toplote postanejo aktivni.

Priporočljivo je, da se cepljenje s prvima dvema odmerkoma opravi v zimskih mesecih z enome-sečnim razmikom, da se vzpostavi zaščita pred boleznijo še pred aktivnostjo klopov. Tretji odmerek sledi čez 5 do 12 mesecev, nato pa so potrebni poživitveni odmerki, prvi čez tri leta, pozneje

pa na pet let. Če se cepiti začne v mesecih, ko so klopi že aktivni, je možna skrajšana shema cepljenja, tako da oseba prejme drugi odmerek cepiva že dva tedna po prvem odmerku.

Za boreliozo cepiva še ni.

Kako pravilno odstranimo klopa? Prisesane klope je treba čim prej in previdno odstraniti, s čimer se zmanjša možnost okužbe. Prisesanega klopa se ne sme odstranjevati z dražečimi kemičnimi snovmi ali z vrtenjem, ker utegne v koži ostati delček rilca ali kaveljčka, ki se lahko zagnoji. Tako mehanično kot tudi kemijsko odstranjevanje s petrolejem, acetonom ali 70-odstotnim izopropil alkoholom imata svoje zagovor-

nike. Toda raziskave kažejo, da kemijske snovi ne prispevajo k odstranitvi klopa, temveč dražijo kožo in celo pospešijo bakterijsko okužbo zaradi draženja klopovih slinavk in ob dolgotrajnem delovanju celo omogočijo, da klop prej izloči virus.

Največ raziskav podpira metodo, po kateri se klop izpuli naravnost z naglim potegom iz kože, za kar je najprimernejša pinceta. Na voljo so tudi izpopolnjeni pripomočki, od vakuumskih do plinskih odstranjevalnikov.

<http://www.nasa-lekarna.si/clanki/clanek/klop-majhnazivalca-velika-nevarnost/>

KRIŽANKA

SLOVARČEK: ETNARH – v rimskem času upravnik pokrajine, ŠAŠ – rastlina s trirobim listom, OKSER – konjska ovira pri parkurju, CASSIN – francoski nobelovec za mir leta 1968 (Rene), ENNIO – italijanski skladatelj (Morricone), ENOTERA – svetlin, rod dvokaličnic iz družine svetlinovk

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2012	POŽERUH (SLABŠ.)	NORČIJA, NOROST, NEUMNOST	DOPUST	ČEMŽAR LOJZE	SLOVENSKI PANTO- MIMIK (VALDES)	VOH (ZASTAR.)	GLIVIČNA BOLEZEN NA VINU	JORDANSKA LUKA	
	PREBIVALKA ŽALCA									
	4. IN 21. ČRKA									
					GLAVNO MESTO AVSTRUJE AŠKERČEVA SOCIALNA PESEM					DRUŽBENI SLOJ
	V RIMSKEM ČASU UPRAVNIK POKRAJINE							PRIPADNIK BASKOV SLOVENSKI HOKEJIST (ALEŠ)		
	ANGLEŠKI IGRALEC (MICHAEL, 1933)						POSODA ZA SMETI VRTENJE ŽOGE PRI NOGOMETU			
	ALUMINIJ	NAPAD, NASKOK, NAVAL	KONJSKA OVIRA PRI PARKURJU PRITOK REKE OB V SIBIRIJI						RASTLINA S TRIROBIM STEBLOM DELO Z ŽAGO	
	VERDIJEVA OPERA					KRAJ PRI PULI NA HRVAŠKEM				
	SAMARIJ					NESKLADJE, NESO- GLASJE				
					NEMŠKA POP PEVKA FR. NOBE- LOVEC ZA MIR 1968 (RENE)					
							JANE GOODALL GLINA, ILOVICA			
										
	VNETJE SLUZNICE V NOSU, KI POVZROČA KIHANJE									
	ANDREJ ŠIFRER			LILANGENI, DENARNA ENOTA SVAZIJA STAJA ZA OVCE				NOVI SAD ŽELEZOV OKSID		OSKRBNIK VRTA ALENKA ARKO
	ALUMINIJ	NORVEŠKI POLARNI RAZIS- KOVALEC (AMUNDSEN)	OBDAJANJE S PREVLEKO, SKORJO IT. SKLA- DATELJ (MORRICONE)							
	LOVSKO OKROŽJE							NAJVEČJA ČLOVEŠKA ŽLEZA KRAJ PRI LJUTOMERU		
	KOPER									
									OLIVER TOBIAS REKA V ROMUNIJI, PRITOK DONAVE	SLOVENSKA HUMO- RISTKA (PUTRIH)
					ŽIVA VADNOV			SAMCI DOMAČE ŽIVALI, JARCI KOBALT		
	AMERIŠKA IGRALKA (AMANDA, 1932)				JECJAVEC, KDOR JECJJA					
	DEL LADJE- DELNICE				SVETLIN, ROD DVO- KALIČNIC IZ DRUŽINE SVETLINOVK					

Talum na maratonu POLI – 15. 6. 2013

Kot doslej bomo tudi na letošnjem maratonu Poli talumovci zastopani v velikem številu. Prijavijo se lahko zaposleni v skupini TALUM, njihovi družinski člani in upokojeanci.

Za prijave bo pripravljena posebna Talumova intranetna stran, lahko pa pokličete Slavka Krajnca na telefonsko številko 02 7995 336.

Start bo na Ptuj, v starem mestnem jedru:

- **ob 11.00:** start maratona maxi poli izpred upravne zgradbe Perutnine Ptuj (delno spremenjena trasa)

- **ob 11.20:** start maratona mini poli izpred upravne zgradbe Perutnine Ptuj (nova trasa)

- **ob 11.30:** start maratona poli snack za najmlajše izpred ptujske tržnice (nova trasa)

- **ob 14:30:** žrebanje, podelitev nagrad in pokalov

Pogostitev bo od 12. do 15. ure.

Informacije

Udeleženci 11. Poli maratona prejmejo: kolesarske rokavice, medaljo 11. Poli maratona (velja za vse udeležence), brezplačen vstop v Terme Ptuj na dan maratona in dan pred maratonom, po koncu vožnje kulinarčne dobrote v šotoru, ob progah vodo in jabolka, osnovno tehnično pomoč za kolesa pred kolesarjenjem in med njim.

Vabljeni!

Gasilnik na prah P 1 kg

Gasilniki so zelo priročno in izjemno uporabno orožje za boj proti požaru v začetni fazi.

Predstavljamo vam dva gasilnika, ki ju uporabljamo za gašenje začetnih požarov v avtomobilih, tovornjakih, avtomobilih, počitniških prikolicah, čolnih za prevoz ljudi, v gospodinjstvu in še kje.

Oba gasilnika sta namenjena za gašenje požarov:

- tipa A (trdne snovi: les, papir, tekstil ...),
- tipa B (tekoče snovi: alkohol, eter, katran, olja, masti ...),
- tipa C (plinaste snovi: acetilen, mestni plin, metan, vodik ...).

Gasilnik na prah PD 2 kg

Aparati za gašenje ABC z gasilnim prahom delujejo tako, da ohladijo in zadušijo ognjene plamene. Ko se prah stopi, žarišču odvzame toplotno energijo in tvori slano plast, ki prepreči dotok kisika.

Zato ne odlašajte – kupite gasilnik!

Pri nas ga ponujamo po ugodni ceni in zagotavljamo redne servisne preglede. Gasilnike vgrajujemo tudi v avtomobile.

Za vsa vprašanja smo dosegljivi na tel. št. 02 799 54 11 ali 02 799 54 15.